

זיקה ישירה: תגובת ישראל להתעצמות חיזבאללה תשפיע על ההתפתחויות בזירה העזתית

written by אלי קלוטשטיין | 12.11.2025

המלחמה שפרצה באוקטובר 2023 לא הייתה מבודדת לזירת עזה, אף ששם התלקחה האש הראשונה. למחרת שיגר חיזבאללה רקטות בגבול הצפון, ותוך שבועות אחדים החלו החות'ים מתימן להצטרף למערכה באמצעות שיגור טילים וכטב"מים, וכן בעזרת מצור על פתח הים האדום. מנגד, כאשר הוכרזה הפסקת האש בעזה הפסיקו החות'ים לתקוף את ישראל.

החיבור הזה לא הוגבל גם רק לעזה: כך למשל, בסמוך להפסקת האש עם חיזבאללה בשנה שעברה הכריזו גם המיליציות העיראקיות הפרו-שיעיות באופן חד-צדדי על עצירת כל הפעילות הצבאית נגד ישראל. כאשר צה"ל חיסל בכיר איראני על אדמת סוריה, הגיבה טהרן בשיגור טילים וכטב"מים לראשונה משטחה לעבר שטח ישראל.

אותה קישוריות בין הזירות, מעין לינקג', היא מימוש חלומו של קאסם סולימני על טבעת אש מסביב לישראל, שבמסגרתה יקיפו אותה השלוחות הפרו-שיעיות של איראן מכל הכיוונים ויתקפו אותה בו-זמנית. צה"ל ויתר כוחות הביטחון הצליחו בשנתיים האחרונות במידה רבה לשבור את טבעת האש הזאת, פירקו חלק ממרכיביה ופגעו קשות ברכיבים אחרים. עם זאת, הכוחות המתנגדים לישראל ממשיכים לפעול, מבקשים להשתקם, ומנסים לחדש את האיום עלינו.

חשוב לזכור את המסגרת האסטרטגית הכללית הזאת כאשר מביטים בימים אלה על הנעשה בלבנון ועל המאבק של צה"ל בשיקום כוחו של חיזבאללה. מדוע? משום שלהתפתחויות מול ארגון הטרור השיעי יכולות להיות השפעות כבדות משקל גם על זירות אחרות שבהן נלחמת ישראל, ובפרט על הזירה הרוחשת ביותר ☒ רצועת עזה.

הבעיות של צבא לבנון

כדי להבין את יחסי הגומלין בין הזירות השונות, חשוב לסקור את הנעשה מול חיזבאללה בשבועות האחרונים ואת הפעילות של כלל השחקנים השונים בלבנון. ב"משחק" הנוכחי יש ארבעה משתתפים עיקריים, וכל אחד מהם מנסה לפעול בהתאם לאינטרסים והיכולות שלו כדי להטות את התוצאה הסופית לטובתו.

ראשונה היא הממשלה הלבנונית, שזקוקה נואשות לתמונת ניצחון מול חיזבאללה בשביל למשוך את המשקיעים הכלכליים שהבטיחו לסייע לה לשקם את המשק ההרוס במדינה ולעזור לבנות מחדש את הריסות הדרום. עם זאת, החשש מפני מלחמת אזרחים ועימות גלוי עם חיזבאללה

משתק אותה במובנים רבים. אחרי ההחלטה ההיסטורית על איסוף הנשק מכל הגורמים במדינה, כולל חיזבאללה, הנשיא ג'וזף עאון אמר בשיחות סגורות בספטמבר כי לא יסתכן במלחמת אזרחים במדינה, וכי לא יפעיל כוח נגד חיזבאללה. מסר דומה נשמע גם בתגובה לדרישות ישראל שצבא לבנון יפגין נחישות גדולה יותר במשימה וייכנס לבתים בשביל לאסוף נשק.

כך, למרות הניסיונות של ראשי המדינה, ובעיקר ראש הממשלה נואף סלאם, להרגיע את החששות בקהילה הבינלאומית בדבר המוכנות לבצע את המשימה לאיסוף הנשק מחיזבאללה בדרום המדינה עד סוף השנה, נראה שגם בישראל, גם בארה"ב וגם בבירות אחרות במערב ובמפרץ מתחילים לאבד סבלנות כלפי הממשלה.

במקביל, נראה כי ראשי המדינה נכנסו ללחץ מהפעילות של צה"ל בדרום המדינה, ולאחר היתקלות בין חיילים לפקיד מקומי, שנורה בחשד שהוא מבקש לפגוע בכוחות ² הורה הנשיא עאון לכוחות הצבא, שבעבר הוא היה מפקדם, להתעמת עם החיילים הישראלים ולגרש אותם במקרה הצורך. אף שבינתיים ההוראה הזאת לא מומשה בשטח, היא עשויה בעתיד להוביל לעימות אלים בין הצבאות, שתוצאותיו חמורות.

הגורם השני במשוואה הוא צבא לבנון עצמו, שמנסה לפחות כלפי חוץ להציג כיצד הוא עומד ביעדים של פירוז הדרום מנשק. אחרי שהגיש דו"ח חסוי לנשיא על פעילותו בחודש ספטמבר, הוא מיהר לפרסם בקול תרועה נתונים שמראים כי הוא פירק תריסרי מנהרות ועשרות סליקים, וכי השמיד כעשרת אלפים רקטות, 400 טילים ויותר מ-205 אלף שברי תחמושת שלא התפוצצה.

למרבה הצער, יש כמה בעיות שקשורות בצבא: הוא לא מצויד די הצורך, וכבר הבהיר בתקשורת כי אזל כל חומר הנפץ שברשותו, והוא נאלץ לעבור לשיטה של איטום המנהרות במקום פיצוץ; לוח הזמנים לפירוק המדינה מנשק אומנם מוגדר "עד סוף השנה", לפחות בכל הקשור לדרום לבנון, אך ביתר המדינה לא הוקצב פרק זמן מוגדר להשלמתה; הוא נמנע מעימותים עם חיזבאללה בשלב זה, משום שהוא ממתין להוראות הממשלה ול"קונצנזוס לאומי", כדברי גורמים ששוחחו עם העיתונות, עד שיהיה ברור מה ייעשה בהמשך הפעילות מצפון לנהר הליטאני.

לבסוף, יעילות הפעילות שלו מוטלת בספק, לאחר שבמחנות הפליטים הפלסטיניים בדרום הוא הציג מעט מאוד משאיות מלאות בנשק לתקשורת, כאשר ההערכות הן כי הרבה יותר נשק עודנו מסתובב בשטח. עימותים שפרצו זמן קצר לאחר השלמת האיסוף באחד המחנות, ובהם נעשה שימוש ברקטות RPG, בין היתר, הדגימו את עומק הבעיה.

חמור מכך, עדות למצבו המורכב של הצבא נראתה בשבוע שעבר, כאשר צה"ל פרסם התרעות פינוי למבנים שהתעתד לתקוף בתוך כמה כפרים בדרום לבנון, ובהן נכללו התרעות לעמדות של צבא לבנון ³ שעמדו בקרבה גדולה מאוד למתקנים של חיזבאללה. האם החיילים לא ידעו על הפעילות בסמוך להם? האם התעלמו ממנה? האם שיתפו איתה פעולה? סביר להניח שבישראל עוקבים אחר הנושא לעומק.

למעלה מאלף תקיפות בשנה

שחקן מרכזי נוסף באירוע הוא כמובן חיזבאללה עצמו, שאפשר לציין כמה נקודות עיקריות ביחס אליו: ראשית, באופן פומבי הוא הצהיר כי הוא מסרב להתפרק מנשק, ואף נקט כמה פעמים בפעולות מתריסות כלפי הממשלה בביירות והרשויות, כולל ביום השנה לחיסולו מנהיגו חסן נסראללה. בה בעת, פעילי חיזבאללה אינם מתנגדים לפעילויות שמבצע צבא לבנון לאיסוף הנשק בדרום, גם אם הם לא משתפים איתן פעולה.

במקביל, ארגון הטרור השיעי ממשיך להשתקם בסיוע איראני, להתחמש ולגייס מחדש פעילים גם בדרום המדינה, אך בעיקר מצפון לנהר הליטאני. אחד האפיקים הבולטים בהקשר זה הוא הכלכלי, כאשר רק בשבוע שעבר הודיעה מחלקת האוצר האמריקנית כי משמרות המהפכה העבירו לחיזבאללה כמיליארד דולר מאז תחילת ינואר (בערך כמו תקציבו השנתי לפני המלחמה). ארגון הטרור כנראה גם מצליח לנצל את נתיבי ההברחות של אמצעי לחימה ללבנון, בין היתר מהים אך גם דרך המעברים היבשתיים מסוריה. אם הייתה תקווה שממשל א-שרע יצליח למנוע את ההברחות הללו, לפי שעה נראה שזה לא עובד, גם אם הוא מנסה.

במישור המבצעי, חיזבאללה בוחר להמרות מאמצי השיקום, ואולי דווקא בגללם לא להגיב לתקיפות המתמשכות של צה"ל נגד אנשיו ומתקניו מאז תום הפסקת האש. זו אסטרטגיה מודעת, שמנהיג הארגון נעים קאסם הצהיר עליה בקול, ומטרתה לשמר את כוחו של הארגון השיעי לקראת העתיד. עם זאת, התסכול בקרב פעילי השטח מאופן הפעולה הזה, לפי הדיווחים, הולך וגובר, אם כי בינתיים מפקדי חיזבאללה מצליחים להכיל אותו. נראה שגם בכירי הארגון קולטים זאת, במיוחד לאור התגברות התקיפות הישראליות בעת האחרונה, שכן קאסם איים רק השבוע כי "התקיפות הישראליות לא יכולות להימשך" וכי "יש לכך גבול".

השחקן האחרון במערכה הזאת הוא כמובן צה"ל, ואיתו יתר זרועות מערכת הביטחון הישראליות. מאז הפסקת האש בנובמבר 2024 תקף צה"ל בלבנון למעלה מאלף פעמים, בעיקר מהאוויר, אך גם באמצעות פעולות קרקעיות, וחיסל יותר מ-350 פעילי חיזבאללה. מאז חודש אוקטובר, עם התגברות התפיסה כי חיזבאללה ממשיך בהתעצמותו, קצב התקיפות הלך והתגבר. עיקר הפעילות נעשית בדרום המדינה, אך מחסני נשק ומתקני ייצור הושמדו גם ביתר רחבי המדינה. עם זאת, למעט חריגות גדולות, חיל האוויר נמנע מלתקוף מטרות של חיזבאללה בביירות הבירה.

כמו כן, אמ"ן הגדיר את מניעת ההתעצמות של חיזבאללה כיעד מרכזי, ואף הקים לשם כך תחום פעילות ייעודי. במודיעין הישראלי נזהרים מליפול לקונספציה שלפיה הארגון נפגע אנושות, ומבהירים שלמרות היחלשותו הוא עמל על שיקום מהיר.

לפי הערכות מודיעין בישראל וגם מחוצה לה, כלל הפעולות שנוקט צה"ל, וגם ניסיון הסיכול של הברחות מצד המשטר בדמשק והמבצעים לאיסוף הנשק של צבא לבנון לא מספיקים אל מול קצב ההתחמשות של חיזבאללה. השגריר האמריקני תומס ברק, המשמש כשליחו של הנשיא

דונלד טראמפ ללבנון ולסוריה, חשף בתחילת נובמבר 2025 כי ארגון הטרור מחזיק כעת כוח של כ-40 אלף לוחמים חמושים וכי ברשותו כ-20 אלף רקטות.

המשמעות היא שבהינתן המשך המצב הנוכחי, צפוי חיזבאללה בסופו של יום לעמוד מחדש על רגליו כגוף לוחם² גם אם המספרים של הרקטות שמצויות ברשותו נמוכים בהרבה מהעבר, ואף שלפי הדיווחים הוא אינו משקם את יכולות החדירה שלו לגליל. בה בעת, ההברחות, התקציב הגדל והסיוע האיראני יסייעו לבסוף גם לחדש את היכולות הללו, אם לא יעשה דבר למנוע זאת.

לפי כל הסימנים שמגיעים מישראל, ובמיוחד אם מוסיפים לכך את דבריו של נעים קאסם השבוע, נראה שצה"ל וחיזבאללה הולכים ומתקרבים לפיצוץ אפשרי ולעימות מחודש. ישראל יכולה לבחור כמה אפשרויות פעולה נגד ארגון הטרור השיעי, במדרג הולך וגובר, אך צריכה לזכור שעשויה להיות לכך תגובת נגד³ ולא תמיד נוכל לחזות אותה מראש.

במקביל, נראה שהמשא ומתן שהאמריקנים מנסים להתניע בין ישראל לממשלה בביירות לא תופס תאוצה. חיזבאללה הצהיר שלא ייקח בו חלק, וגם מהצהרות ראשי המדינה בלבנון נראה שהיא לא מתלהבת מהדיונים עם ישראל לנוכח התגברות התקיפות של צה"ל.

שינויים בשיטת הפעולה

איך כל זה קשור לעזה? הקהילה הבינלאומית ובמיוחד האזורית ממוקדת במתרחש בעזה, אך העיניים נשואות גם למתרחש בלבנון. לפיכך, הפעולות שמבצע כל אחד מהשחקנים שהוזכרו קודם נלמדת בידי גורמים אחרים באזור, או שהיא מלמדת על פעולות שעשויות להינקט גם ביחס לרצועה.

הנה דוגמה שקשורה דווקא לגורם שאוהד מאוד את ישראל ומסייע לה: ארה"ב. כיצד התגובה האמריקנית להתעצמות חיזבאללה יכולה ללמד אותנו על הנכונות של הבית הלבן לקבל גם את האפשרות של שיקום חמאס והתעצמות שלו בעזה?

גם ההפך נכון: האם טראמפ, שבינתיים עוצם עין מול הפרות ההסכם של חמאס, יקבל מציאות דומה גם בלבנון ויעצור את צה"ל? אולי אפשר ללמוד מעט על הצפוי לנו מדבריו של השגריר ברק: אם בספטמבר הוא יצא נגד ישראל בעניין חיזבאללה, ואמר שלארגון יש "אפס תמריצים להתפרק מנשקו" בגלל "שישראל תוקפת את כולם", החודש הוא הפנה כמה פעמים את האשמה אל הממשלה הלבנונית ואמר שהיא לא עומדת בהתחייבויותיה בעניין חיזבאללה⁴ וכי יהיו לכך השלכות, שכן ישראל תגיב בעוצמה.

באופן דומה, צריך להבין שכישלון לפרק את חיזבאללה מנשק ישפיע גם על הזירה המקבילה. אם חמאס יראה שחיזבאללה הצליח להתחפר, לספוג אבדות, להמשיך את ההברחות והצטיידות, להיעזר באיראן, ועל אף כל המכות הצליח לעמוד על רגליו⁵ הארגון העזתי יקבל מכך תמריץ

משמעותי לפעול בדרך זהה. גם ההפך נכון: אם ישראל תמנע מחיזבאללה להשתקם, אפילו אם תיאלץ לשם כך להיכנס למאבק נרחב יותר איתו [?] חמאס יראה ויפנים, ויבין שהוא עלול להתמודד עם מצב דומה.

ואכן, גם בישראל צריך לגזור לקחים מהתמודדות הנוכחית עם חיזבאללה. אם מסקנותיו של צה"ל הן שחיזבאללה מצליח להתעצם על אף החיסולים והפגיעה באמצעי הלחימה המתמשכים, הרי שייתכן שגם חמאס יחזיק מעמד מול שיטה דומה. האם צריך הצבא להכין אסטרטגיה שונה מול הארגון העזתי? האם בכלל יקבל הזדמנות לפעול בחופש מבצעי דומה כמו בלבנון? הרי אף אם יש "הבנה" אמריקנית ובינלאומית מסוימת להמשך הפגיעה בחיזבאללה בלבנון, לא בטוח שברצועה תקבל ישראל יחס מקביל. ייתכן שאפילו ההפך: האמריקנים הבהירו כי הפסקת האש חשובה להם, והם מוכנים לפגוע באינטרסים הישראליים כדי לשמור עליה.

יש משמעות גם לשיטת הפעולה שיבחר צה"ל לנקוט אם יחליט להסלים את המצב מול חיזבאללה ולפתוח מולו במערכה מחודשת. האם יתחיל ימי קרב בודדים, או שיטיל את כל כובד משקלו? אולי יפעל באמצעות חיסולים ממוקדים גם באזורים שהוא לא פועל בהם?

יש לכך חשיבות, שכן תגובה מדודה יכולה להיענות גם באופן רפה. מנגד, אם תישחק סבלנותו של חיזבאללה או אם צה"ל יפתח במערכה רחבה [?] ייתכן שהמצב כולו יידרדר במהירות למלחמה נרחבת, ולא רק בלבנון. אם לשפוט מניסיון העבר, גם חלקים אחרים של "ציר ההתנגדות" שבנתה איראן עשויים אז לחדש את האש, ולא צריך לחשוב על הרבה תירוצים שבשבילם החות'ים ישמחו לחזור לשגר לכאן טילים וכטב"מים.

מנגד, יש גם השפעות להחלטה להניח לחיזבאללה להתעצם. כאמור, הוא ישמש דוגמה לגופים אחרים שנפגעו במלחמה, והוא כמובן גם יביא להתהוות איום מחודש על ישראל ואזרחיה. אך מעבר לכך, ארגון הטרור השיעי יוכל במצב כזה להפנות קשב וריכוז להעביר שוב ידע לגופים כמו חמאס, לאמן את אנשיהם ולתאם איתם מתקפה משותפת על ישראל.

כבר כיום צה"ל נאלץ לפצל את הקשב שלו בין כמה זירות לחימה, ולכן דווקא פעולה עצימה בלבנון [?] במיוחד אם זו תפתור בטווח ארוך את בעיית חיזבאללה או אפילו באופן קבוע [?] יכולה לאפשר לו להתרכז בהמשך בפחות חזיתות, וכך להפנות אליהן יותר משאבים ותשומות.

הלקחים וההקבלות בין הזירות חשובים גם בעניין הממד הפוליטי. אם בלבנון לא הצליחה ממשלה נבחרת, שנהנית מלגיטימציה ציבורית ואשר לרשותה עומד צבא חמוש, לפרק את ארגון הטרור שלקח את המדינה כבת ערובה [?] כיצד אפשר לצפות למצב דומה בעזה? הרי שם תקום לכאורה ממשלה טכנוקרטית, אך כל הסימנים מראים שחמאס מנסה להשתלט עליה ולהשפיע על איושה כדי שיוצבו שם אנשי שלומו. האם אלה ירצו להילחם בארגון הטרור? האם כוח בינלאומי שיורכב מחיילים של מדינות מוסלמיות יסכים להתעמת ישירות עם ארגון טרור סוני, על כל הנזקים, הנפגעים וההד הבינלאומי שיהיו להיתקלויות כאלה?

אלה רק חלק מהסוגיות שיש ביניהן זיקה ביחס לשתי הזירות, וניתן למנות עוד כאלה. עם זאת, ברור שכל פעולה שתנקוט ישראל בעת הזאת כלפי לבנון יכולה להשפיע על הנעשה בעזה ² וכמובן גם ההפך. לפיכך על מקבלי ההחלטות לשקול בכובד ראש את אפשרויות הפעולה שעומדות בפניהם, ולהבין כי האדוות שלהן יורגשו באופן נרחב בכל רחבי האזור. מלבד התוצאות הישירות, השלכות החלטותינו כעת עלולות ללוות אותנו עוד שנים רבות.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 12 בנובמבר, 2025.